

Ongebruikelijke transacties. Heeft een kandidaat-notaris zich schuldig gemaakt aan faillissementsfraude en het ten onrechte niet melden van ongebruik...

Rb. Amsterdam 27-05-2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:3766

Instantie

Rechtbank Amsterdam

Datum

27 mei 2019

Magistraten

Mrs. B. Vogel, M.J.E. Geradts, A.C.J. Klaver

Zaaknummer

13/993046-16

JCDI

JCDI:ADS69435:1

Vakgebied(en)

Juridische beroepen / Notaris

Insolventierecht / Faillissement

Bijzonder strafrecht / Economisch strafrecht

Ondernemingsrecht / Rechtspersonenrecht

Brondocumenten

ECLI:NL:RBAMS:2019:3766, Uitspraak, Rechtbank Amsterdam, 27-05-2019

Wetgeving

Art. 14a, 14b, 14c, 22c, 22d, 51, 57 Sr; art. 1, 2, 6 WED; art. 16 Wwft

Essentie

Faillissementsfraude. Ongebruikelijke transacties. Strafrecht.

Heeft een kandidaat-notaris zich schuldig gemaakt aan faillissementsfraude en het ten onrechte niet melden van ongebruikelijke transacties?

Samenvatting

De curatoren van een aantal failliete ondernemingen doen een melding bij het Centraal Meldpunt Faillissementsfraude van de FIOD. In het vervolgonderzoek komt een kandidaat-notaris boven drijven, die bij een groot aantal aandelenoverdrachten aan 'katvangers' betrokken blijkt te zijn. De kandidaat-notaris wordt aangemerkt als verdachte en vervolgd door het OM. De verdenking luidt: 1) deelname aan een criminele organisatie, die tot oogmerk had het plegen van faillissementsfraude, het onjuist doen van belastingaangiften, witwassen en het overtreden van de Wwft, 2) het overtreden van de Wwft door na te laten verscherpt cliëntenonderzoek te doen en 3) het overtreden van de Wwft door ongebruikelijke transacties niet te melden.

Rb.: De kandidaat-notaris wordt vrijgesproken van het ten laste gelegde onder 1 en 2, maar wel veroordeeld voor het feit onder 3. Verdachte heeft als feitelijk leidinggever bij het notaris kantoor waar hij werkzaam was, nagelaten om vijf ongebruikelijke transacties als bedoeld in de Wwft te melden bij het daartoe bestemde meldpunt. Hij heeft door zijn handelen de overheid de mogelijkheid ontnomen om zicht te krijgen op geldstromen die kunnen duiden op criminaliteit en om in het verlengde daarvan maatregelen te nemen om witwassen van opbrengsten uit misdrijven tegen te gaan, teneinde de integriteit van het financiële en economische stelsel te waarborgen. Notarissen hebben in dit kader een belangrijke rol als poortwachter. De rechtbank rekent verdachte deze feiten daarom zwaar aan. Bij het bepalen van de strafmaat is ook gekeken naar straffen die in vergelijkbare zaken zijn opgelegd en is rekening gehouden met ingrijpende gevolgen die deze zaak voor verdachte heeft gehad, zowel zakelijk als privé. De rechtbank komt tot een lagere straf dan geëist. Dat is mede ingegeven door een beperktere bewezenverklaring. Alles afwegend vindt de rechtbank dat het bewezenverklaarde zo ernstig is dat een onvoorwaardelijke gevangenisstraf in beginsel aangewezen is. De rechtbank ziet echter, gelet op de overschrijding van de redelijke termijn en de hiervoor omschreven ingrijpende gevolgen van de hele kwestie voor verdachte, redenen om hiervan af te wijken. De straf die opgelegd wordt is een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden en

Verwant oordeel

Zie ook:

- Hof Den Haag 1 februari 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:187, RN 2019/35.

Zie anders:

- Hof Amsterdam 6 februari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:389;
- Rb. Amsterdam 18 maart 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:1933;
- KvN Amsterdam 9 maart 2017, RN 2017/61;
- 'Gefrustreerd notariaat eist meer wapens tegen fraude', *Financieel Dagblad* 27 mei 2019;
- 'Voorwaardelijke celstraffen en vrijspraak voor notarissen in fraudezaak', *Advocatie* 27 mei 2019;
- 'Tien maanden cel en vijf jaar beroepsverbod voor notaris na verduisteren derdengelden', *Advocatie* 27 maart 2019;
- 'Twee jaar cel geëist tegen notarissen wegens fraude met plof-BV's', *Advocatie* 25 maart 2019;
- 'Gerechtshof schorst oud-notaris Buurke nog eens drie maanden om flater met akte', *Advocatie* 24 april 2018;
- 'Een notaris met talent voor chaos', *NRC Handelsblad* 8 oktober 2016;
- *Algemene leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en Sanctiewet*, Ministerie van Financiën, versie januari 2014;
- *Leidraad naleving Wwft* (www.bureaufn.nl/wp-content/uploads/2016/03/Specifieke-leidraad-naleving-WWFT-voornotarissen-17-juli-2014.pdf).

Wenk

Deze zaak betreft een kandidaat-notaris, die zich, zo blijkt, heeft laten gebruiken voor het plegen van omvangrijke faillissementsfraude. Het ging om aandelenoverdrachten (meestal voor 1 euro) van bedrijven met grote schulden aan katvangers, waarna een turboliquidatie plaatsvond. De schuldeisers hadden het nakijken. Op grond van de Wwft dient een notaris ongebruikelijke transacties te melden bij de FIU. Een koopsom van niet meer dan € 1 is vaak al voldoende voor een zogenaamde 'subjectieve indicator'. Van een ongebruikelijke transactie is sprake als "de meldingsplichtige aanleiding heeft te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme". Er is voor het notariaat een Leidraad (zie onder 'Zie ook') beschikbaar, die een aantal concrete handreikingen geeft om te voorkomen dat notarissen betrokken raken bij witwassen, althans om te kunnen beoordelen of een 'MOT' melding moet worden gedaan. Daarin worden ook duidelijke praktijkvoorbeelden gegeven. Eén daarvan betreft de 'Casus aandelentransacties (1-eurotransacties)'.

De kandidaat-notaris in de besproken zaak voerde de van hem verlangde diensten klaarblijkelijk klakkeloos uit, zonder zich te bekommeren om de Wwft-regelgeving. Daar was echter wel alle aanleiding toe. Het OM ging over tot vervolging en concludeerde dat de kandidaat-notaris moet hebben geweten dat hij met beroepsfraudeurs te maken had of dat hij het niet wilde weten. Verdachte wist dat er schulden in de BV's zaten die werden overgenomen. Ook bekommerde hij zich niet om de schuldeisers die zodoende werden benadeeld. Hij had alleen oog voor zijn eigen belang. Het OM zette hoog in en eiste een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van twee jaar voor deelname aan een criminele organisatie, het nalaten van verscherpt cliëntenonderzoek en het niet melden van ongebruikelijke transacties als bedoeld in de Wwft.

Uit het dossier en de bovengenoemde transacties bleek volgens de rechtbank dat sprake was van een patroon, zoals verdachte ook zelf heeft verklaard. Een patroon omdat steeds dezelfde koper/katvanger/stroman via dezelfde tussenpersoon, soms in een korte periode, aandelen van noodlijdende vennootschappen overneemt, waarbij steeds sprake is van verschillende branches, tegen een bedrag van 1 euro en veelal met overname van schulden, terwijl niet voldoende administratie aanwezig was om die koopsom te kunnen beoordelen. Deze combinatie van subjectieve indicatoren en omstandigheden vormen naar het oordeel van de rechtbank grond om te veronderstellen dat de transacties verband kunnen houden met witwassen. Uiteindelijk acht de rechtbank alleen het niet melden van ongebruikelijke transacties bewezen en wordt de kandidaat-notaris, als zogenaamd feitelijk leidinggevende, daarvoor veroordeeld. De straf valt wel aanzienlijk lager uit dan geëist, 240 uur dienstverlening en een voorwaardelijke gevangenisstraf.

Er is aan de kandidaat-notaris geen beroepsverbod opgelegd. Weliswaar is hij door de Kamer voor het Notariaat in 2017 al uit het ambt ontzet en in 2018 door het hof bovendien ook nog eens geschorst (zie onder 'Zie ook'), maar dat kan kennelijk niet voorkomen dat deze kandidaat-notaris nog steeds notariële adviesdiensten aanbiedt op het internet (<https://www.notarieel-advies.nl/>). Dat kan een andere dit jaar tot tien maanden gevangenisstraf veroordeelde ex-notaris niet. Aan hem werd wel een beroepsverbod voor de maximale duur van vijf jaar opgelegd (zie het onder 'Zie ook' vermelde arrest). Die ex-notaris maakte het dan ook wel bijzonder bont door ondanks de ontzetting uit het ambt van notaris onder een valse naam notariële werkzaamheden te verrichten bij een ander notariskantoor.

Het is overbodig om op te merken dat de handelwijze van de in deze wenk besproken kandidaat-notaris onverenigbaar is

met de kernwaarden van het notariaat, zoals de integriteit. Hoewel er meer voorbeelden zijn van strafrechtelijk veroordeelde notarissen wegens overtreding van de Wwft (zie onder 'Zie anders'), lijken dit soort zaken gelukkig toch een incidenteel karakter te hebben. Begrijpelijkerwijs wordt daar niettemin wel hard tegen op getreden. Met het vertrouwen dat men moet kunnen hebben in het notariaat, is immers een groot maatschappelijk belang gediend. De notaris is immers een onmisbare schakel in het rechtsverkeer en vervult een 'poortwachtersrol'.

Partij(en)

Vonnis in de strafzaak tegen
[Verdachte], geboren op [geboortedag] 1970.

Uitspraak

Rechtbank:

1. Het onderzoek ter terechtzitting

Dit vonnis is gewezen naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzittingen op 18 maart 2019, 21 maart 2019, 28 maart 2019 en 27 mei 2019. Verdachte was daarbij aanwezig.

De rechtbank heeft kennisgenomen van de vordering van de officieren van justitie (hierna: officier van justitie), mrs. F. Bahadin en M. Boerlage, en van wat verdachte en zijn raadsman, mr. B. Kizilocak, naar voren hebben gebracht.

2. Tenlastelegging

Aan verdachte is, na wijziging op de zitting van 18 maart 2019, ten laste gelegd dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan

1. deelname aan een criminele organisatie in de periode van 1 december 2009 tot en met 31 december 2016 welke organisatie tot oogmerk had het plegen van onder andere de misdrijven faillissementsfraude, het onjuist doen van belastingaangiften, witwassen en het overtreden van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (hierna: Wwft);
2. het overtreden van de Wwft door als kandidaat-notaris na te laten verscherpt cliëntenonderzoek te doen (primair) dan wel daaraan feitelijk leiding te hebben gegeven (subsidiar) in de periode van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2016;
3. het overtreden van de Wwft in de periode van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2016 door als kandidaat-notaris ongebruikelijke transacties niet te melden aan de Financiële inlichtingen eenheid nadat het ongebruikelijke karakter van een aantal aandelenoverdrachten hem bekend was geworden (primair), dan wel dat verdachte daaraan feitelijk leiding heeft gegeven (subsidiar).

De precieze tekst van de tenlastelegging is opgenomen in bijlage I bij dit vonnis.

3. Voorvragen

Onder feit 1, de criminele organisatie, is onder meer in algemene bewoordingen tenlastegelegd dat deze tot oogmerk zou hebben gehad het plegen van valsheid in geschrift, het plegen van valsheid in een authentieke akte en het opzettelijk doen van onjuiste belastingaangiften. Het dossier, dat 25 ordners bevat, omvat een klein hoofdstuk waarin anderhalve pagina is gewijd aan de criminele organisatie. In algemene bewoordingen wordt daarin aangegeven dat de misdadige organisatie tot oogmerk zou hebben gehad het plegen van faillissementsfraude, oplichting, witwassen en het plegen van de Wwft-feiten. De misdrijven genoemd in het derde, vierde en vijfde gedachtestreepje op de tenlastelegging - het plegen van valsheid in geschrift, het plegen van valsheid in een authentieke akte en het opzettelijk doen van onjuiste belastingaangiften - worden hierin genoemd noch toegelicht. Uit de wijze waarop het dossier is samengesteld en de inhoud van het dossier valt naar het oordeel van de rechtbank dan ook onvoldoende duidelijk af te leiden welke feitelijke gedragingen verdachte in het kader van de criminele organisatie worden verweten ten aanzien van die misdrijven. De tenlastelegging voldoet dus ten aanzien van het derde, vierde en vijfde gedachtestreepje niet aan de eisen van artikel 261 van het Wetboek van Strafvordering. De rechtbank zal de dagvaarding ten aanzien van die gedachtestreepjes partieel nietig verklaren.

Ter terechtzitting heeft de rechtbank reeds beslist dat de tenlastelegging met betrekking tot feit 2 primair en subsidiar nietig is voor zover het betreft de woorden "onder meer".

Voor het overige is de dagvaarding geldig, is deze rechtbank bevoegd tot kennisneming van de tenlastegelegde feiten en is de officier van justitie ontvankelijk. Er zijn geen redenen voor schorsing van de vervolging.

4. Waardering van het bewijs

4.1. Inleiding

Bij de FIOD is het Centraal Meldpunt Faillissementsfraude ondergebracht. Alle meldingen van curatoren met betrekking tot

mogelijk gepleegde faillissementsfraude worden bij dat meldpunt geregistreerd. Een taak van het meldpunt is om veelplegers van faillissementsfraude in beeld te krijgen. Bij het behandelen van binnenkomende fraudesignalen werd steeds vaker geconstateerd dat er personen zijn die beroepsmatig hun werk maken van het begeleiden van vennootschappen naar een faillissement waarbij er uiteindelijk veelal sprake is van faillissementsfraude. Ten behoeve van de aanpak van deze veelplegers is een onderzoek gestart. Aan de hand van informatie van de curatoren van de failliete ondernemingen bleek het volgende.

Medeverdachte [medeverdachte 1] (hierna: [medeverdachte 1]) hield zich bezig met het aantrekken en verkopen van slecht lopende ondernemingen. Bestuurders van deze slecht lopende ondernemingen zijn via via of door een krantenadvertentie bij [medeverdachte 1] terecht gekomen. [Medeverdachte 1] beloofde hen te helpen van de noodlijdende ondernemingen af te komen. De eigenaren/bestuurders van die vennootschappen betaalden aan [medeverdachte 1] een bedrag om de overdracht van hun bedrijf met schulden te regelen. [Medeverdachte 1] ging vervolgens aan de slag om te kijken of hij de vennootschap over kon doen aan een tussenpersoon of dat hij de vennootschap rechtstreeks op naam van een ander, de zogenoemde katvanger, liet zetten. De katvanger kreeg hiervoor een vergoeding.

Uit onderzoek is gebleken dat [medeverdachte 1] gebruik maakte van een aantal vaste personen/kopers, nader aangeduid als katvangers, waaronder medeverdachten [medeverdachte 2] (hierna: [medeverdachte 2]) en [medeverdachte 3] (hierna: [medeverdachte 3]). Aandelen van een vennootschap werden in de meeste gevallen door hen overgenomen voor 1 euro. De katvanger nam daarmee tevens de aanwezige schulden in de onderneming over. Vervolgens gingen de ondernemingen kort na de verkoop failliet of werden ze bij de Kamer van Koophandel ontbonden via een zogenaamde turboliquidatie. De curator van de failliete onderneming kreeg geen dan wel zeer moeizaam contact met de katvanger en een administratie werd niet of nauwelijks aan de curator uitgeleverd. De voormalig bestuurders verklaarden de administratie met de onderneming te hebben overgedragen aan de nieuwe bestuurder, de katvanger. Hierdoor werd het voor de curator onmogelijk om de rechten en verplichtingen van de failliet vast te stellen, waardoor de crediteuren werden benadeeld. Voor deze werkwijze was de medewerking van notarissen vereist. De aktes van de aandelenoverdrachten moesten immers bij een notaris worden gepasseerd. In het onderzoek zijn drie notarissen naar voren gekomen die betrokken waren bij deze aandelenoverdrachten, waaronder verdachte.

De notarissen worden er door het Openbaar Ministerie van beschuldigd dat zij, door geen verscherpt cliëntenonderzoek te doen en deze ongebruikelijke transacties niet te melden, het mogelijk maakten dat faillissementsfraude kon worden gepleegd. Daardoor zouden zij volgens het Openbaar Ministerie bovendien hebben deelgenomen aan een criminele organisatie.

4.2. Het standpunt van het Openbaar Ministerie

De primair tenlastegelegde feiten onder 2 en 3 kunnen worden bewezen. Verdachte had op grond van de Wwft verscherpt onderzoek moeten doen naar de betrokkenen bij de tenlastegelegde transacties en hij had deze transacties moeten melden als ongebruikelijke transacties.

Verdachte was degene die bij [naam kantoor] Notariskantoor (hierna: [naam kantoor]) alle werkzaamheden verrichtte die betrekking hadden op een aandelenoverdracht. Hij had de contacten met de verkoper en de koper, zorgde dat alle relevante gegevens werden verzameld, maakte de benodigde documenten op en meldde achteraf de overdracht bij de Kamer van Koophandel. Als iemand dus op de hoogte was van alle ins en outs van een transactie dan was het verdachte. Uit het dossier blijkt dat verdachte in ieder geval al vanaf maart 2009 regelmatig betrokken is geweest bij aandelenoverdrachten van rechtspersonen waarbij [medeverdachte 3] een rol speelde. Dat wordt ook bevestigd door [medeverdachte 3], die verklaart dat hij verdachte al lang kent en dat verdachte zijn vaste notaris is. [Medeverdachte 3] heeft verdachte via [medeverdachte 1] leren kennen. Verdachte wist dat [medeverdachte 3] een klant van [medeverdachte 1] was en dat hij zowel als koper en als verkoper van een onderneming kon optreden. Verdachte heeft verklaard dat hij op de hoogte was van het feit dat de bedrijven na de overdracht niet zouden worden voortgezet. Dit wordt bevestigd door [medeverdachte 1]. Zowel de hoeveelheid rechtspersonen die op naam van [medeverdachte 3] werden gezet, de inhoud van de aktes waaruit blijkt dat de meeste rechtspersonen voor 1 euro werden aangeschaft terwijl er ook schulden waren dan wel geen enkel zicht was op de financiële situatie waarin een verklaring kon worden gevonden voor die koopsom, als de duidelijke connectie tussen [medeverdachte 3] en [medeverdachte 1], moeten voor verdachte reden zijn geweest om alarmbellen te laten afgaan. Deze alarmbellen heeft hij moedwillig en gedurende langere tijd genegeerd. Het dossier laat geen verscherpt cliëntenonderzoek zien en uit het dossier is naar voren gekomen dat verdachte van de tenlastegelegde transacties geen melding heeft gedaan. Verdachte verklaart ook dat hij geen verder onderzoek heeft gedaan naar kopers die door [medeverdachte 1] zijn aangeleverd omdat ze door [medeverdachte 1] zijn aangeleverd en hij uit ervaring weet dat er niets mis is met [medeverdachte 1] en de zaken waarmee hij komt. Een verscherpt cliëntenonderzoek was daarom volgens hem niet nodig. Bij verdachte was sprake van een volstrekt misplaatst vertrouwen dat nergens op was gebaseerd. Veel van de verleden aktes voldoen aan de subjectieve indicatoren op basis waarvan moest worden getoetst of er sprake was van ongebruikelijke transacties en of verscherpt cliëntenonderzoek aan de orde was.

Door het nalaten van dit onderzoek en het niet doen van meldingen heeft verdachte zich ook schuldig gemaakt aan feit 1. Uit het feit dat verdachte zich, weliswaar in wisselende samenstelling, maar in de kern met dezelfde mensen en met

dezelfde modus operandi, bezighield met de aan- en verkoop van vennootschappen om daarmee strafbare feiten te plegen, blijkt dat sprake is van een gestructureerd en duurzaam samenwerkingsverband. In de kern waren er twee samenwerkingsverbanden en voor beide samenwerkingsverbanden waren een paar personen onontbeerlijk. Er was een organisator van de aan- en verkoop, een (kandidaat-) notaris die voor de formele overdracht kon zorgen en een katvanger die bereid was de rechtspersoon op zijn of haar naam te zetten. Verdachte verzorgde als kandidaat-notaris de voorbereiding van de aandelenoverdrachten. Hij was verantwoordelijk voor de intake en verzorgde het dossier van A tot Z. Voorafgaand aan de aandelenoverdracht had verdachte vaak contact met [medeverdachte 1] en de verkoper en de B.V.'s werden op naam gezet van kopers waarvan verdachte moet hebben geweten dat het katvangers waren. Zijn deelname aan de criminele organisatie bestond uit het onderhouden van contacten met diverse deelnemers en het zorgdragen voor een snelle overdracht van aandelen. Keer op keer kwam [medeverdachte 1] met nieuwe ondernemingen die kennelijk in zwaar weer verkeerden, waarvan de administratie ontbrak dan wel gebrekkig was en die desondanks voor 1 euro werden verkocht, steeds aan dezelfde katvangers. En keer op keer deed verdachte nauwelijks onderzoek naar [medeverdachte 1], die de kopers aanbracht, noch naar de kopers, terwijl nader onderzoek naar de kopers op basis van hun achtergrond gerechtvaardigd was. Verdachte moet hebben geweten dat hij met beroepsfraudeurs te maken had of hij wilde het niet weten. Verdachte wist dat er schulden in de B.V.'s zaten die werden overgenomen. Ook bekommerde hij zich niet om de schuldeisers die zodoende werden benadeeld. Hij had alleen oog voor zijn eigen belang.

4.3. Het standpunt van de verdediging

Om toe te komen aan de vraag of verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van de Wwft, dient eerst de vraag te worden beantwoord of verdachte een instelling is in de zin van de Wwft. Nu verdachte namens het kantoor handelde als kandidaat-notaris heeft hij niet zelfstandig en onafhankelijk beroepsactiviteiten uitgeoefend en kan hij niet worden aangemerkt als een zodanige instelling. Bovendien gaat het in deze zaak om aandelenoverdrachten en niet om de verkoop van ondernemingen, omdat de bedrijven stillagen op moment van verkoop. Verdachte noch andere verdachten in deze zaak kunnen om die reden worden aangemerkt als een instelling in de zin van de Wwft.

Verdachte dient te worden vrijgesproken van de feiten 2 en 3. Het gaat hier immers niet om transacties waar een verhoogd risico op witwassen aanwezig was. Misschien waren de aandachtspunten uit de Specifieke leidraad van toepassing, maar dat betekent nog niet dat het per definitie een ongebruikelijke transactie was. Het gaat uiteindelijk om de vraag of er naar het inzicht van de notaris een risico op witwassen was. Volgens verdachte was dit er niet, omdat het bedrijven waren die op omvallen stonden en waarmee niet verder zou worden gegaan na de aandelenoverdracht. Er werden geen activa overgedragen. Daarom golden de verplichtingen van artikel 8 en artikel 16 Wwft niet. Voor zover dat al wel zo zou zijn, geldt dat het onderzoek dat verdachte normaliter placht te doen, in feite alle noodzakelijke gegevens opleverde die nodig waren voor het verscherpt cliëntenonderzoek. Verdachte verifieerde de identiteit van de klanten aan de hand van hun legitimatie, hij keek daarnaast in het verificatieregister en het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Hij bekeek of er jaarrekeningen waren gedeponeerd en soms werden vennootschappen gegoogeld. Het curatele register werd geraadpleegd, er werd gekeken naar het insolventieregister en soms in het Kadaster. Daarnaast zag verdachte de cliënten, hij praatte met ze en wist wat de bedoeling was. Aan de tenlastegelegde gedachtestreepjes werd dus voldaan.

Ook dient verdachte van feit 1 te worden vrijgesproken. Hem kan immers niet worden verweten dat hij wist dat het oogmerk van een eventuele criminele organisatie was het plegen van misdrijven. Noch in het dossier noch in het requisitoir wordt dit op enigerlei wijze onderbouwd. Evenmin is gebleken dat verdachte een aandeel heeft gehad of gedragingen heeft ondersteund die strekten tot of rechtstreeks verband hielden met het niet verstrekken van inlichtingen bij faillissement of faillissementsfraude.

4.4. Het oordeel van de rechtbank

4.4.1. Vrijspraken

Feit 1

Verdachte wordt verweten dat hij heeft deelgenomen aan een organisatie die tot oogmerk had misdrijven te plegen. Dit is strafbaar gesteld in artikel 140 Sr. Onder een organisatie als bedoeld in dit artikel moet worden verstaan een gestructureerd samenwerkingsverband met een zekere duurzaamheid en continuïteit tussen de verdachte en tenminste één andere persoon. Hoewel het plegen van misdrijven niet de enige of voornaamste bestaansgrond hoeft te zijn en het ook niet zo is dat een deelnemer bekend moet zijn (geweest) met alle personen die behoren tot de organisatie, moet een deelnemer, om tot de organisatie te behoren, wel een aandeel hebben in de gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het oogmerk van de organisatie, dan wel die gedragingen ondersteunen. Niet is vereist dat een deelnemer de door de organisatie beoogde misdrijven heeft uitgevoerd of opzet op die misdrijven had. Wel is opzet (in onvoorwaardelijke zin) vereist voor de wetenschap van de deelnemer dat de organisatie het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft.

Naar het oordeel van de rechtbank zijn de feiten en omstandigheden die volgen uit het dossier onvoldoende redengevend voor de conclusie dat verdachte concrete wetenschap had van de veronderstelde criminele organisatie en (voorwaardelijk)

opzet had op het oogmerk van deze organisatie om misdrijven te plegen, en dus voor de conclusie dat hij aan deze criminele organisatie heeft deelgenomen. Weliswaar was verdachte in de persoon van kandidaat-notaris als schakel onmisbaar in de keten - verdachte was immers nodig om de aandelenoverdrachten te passeren - en weliswaar volgt uit het dossier dat verdachte met een aantal medeverdachten contacten heeft onderhouden, maar dat tezamen is onvoldoende om te kunnen vaststellen dat hij nauw met medeverdachte(n) heeft samengewerkt met het doel en in de wetenschap dat misdrijven zouden worden gepleegd, waaronder faillissementsfraude en witwassen. Verdachte wordt dan ook vrijgesproken van feit 1.

Feit 2

Op grond van artikel 3, eerste lid, Wwft (oud) zijn instellingen verplicht cliëntenonderzoek te verrichten. Het onderzoek moet er – blijkens het tweede lid van genoemd artikel – onder meer toe leiden dat:

- a. de identiteit van de cliënt wordt vastgesteld en diens gegevens worden geverifieerd;
- b. in voorkomend geval, de identiteit van een uiteindelijke begunstigde wordt vastgesteld en op risico gebaseerde wijze wordt geverifieerd c.q. indien het rechtspersonen, trusts en soortgelijke juridische constructies betreft – op risico gebaseerde wijze inzicht wordt verworven in diens eigendom en zeggenschapsstructuur;
- c. informatie over het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie wordt vastgesteld;
- d. voor zover mogelijk, een voortdurende controle op de zakelijke relatie wordt verricht, met inbegrip van een nauwlettend toezicht op de tijdens de gehele duur van deze relatie verrichte transacties.

Kort gezegd betekent het bovenstaande dat de wetgever uitgaat van een beoordeling (risicoclassificatie) door de instelling waarbij in sommige gevallen volstaan kan worden met de vier maatregelen van artikel 3, eerste lid, Wwft (oud). In het eerste lid van artikel 8 Wwft (oud) wordt bepaald dat een instelling aanvullende maatregelen moet treffen in geval van verhoogd risico, het zogenaamde verscherpt cliëntenonderzoek. Uitgangspunt is dat de instelling op grond van haar eigen risicoanalyse moet beoordelen of een bepaalde zakelijke relatie of transactie naar haar aard een hoger risico op witwassen of terrorismefinanciering meebrengt. Het cliëntenonderzoek dient dus op een risicogeorieënteerde wijze te worden aangepakt, op basis van de risico's die samenhangen met (de combinatie van) de cliënt, de zakelijke relatie, de transactie of het product: de 'principle-based' benadering. Voorgeschreven is tot welk resultaat het onderzoek moet leiden. Namelijk tot het deugdelijk verifiëren van de identiteit van de cliënt. Niet is voorgeschreven hoe het onderzoek moet worden uitgevoerd. Uit het dossier kan worden afgeleid dat verdachte regelmatig betrokken is geweest bij het passeren van aktes van aandelenoverdrachten waaronder die van de rechtspersonen die in de tenlastelegging staan vermeld. Bij veel van deze aandelenoverdrachten was [medeverdachte 1] betrokken, bijvoorbeeld bij CIS Limitem B.V., Achterhoek Steigerhout B.V., [naam BV] en CH Daksystemen B.V. Verdachte kende [medeverdachte 1] al heel lang, aldus verdachte. Hij trad op als adviseur en deed zijn werk netjes. De aandelen werden voor 1 euro verkocht aan een koper, met overname van de aanwezige schulden in de rechtspersoon. Een aantal personen, zoals [medeverdachte 3] en [medeverdachte 2], trad vaker op als koper. Verdachte heeft verklaard dat hij altijd heeft gevraagd naar de koopsom van 1 euro en dat die onderbouwing meestal was gelegen in het feit dat de vennootschap geen onderneming meer dreef en de activiteiten waren gestaakt. Verdachte heeft tevens verklaard dat hij natuurlijk wel zag dat er sprake was van een patroon en dat de bedoeling duidelijk was, namelijk om die vennootschappen op naam van een koper zoals [medeverdachte 3] of [medeverdachte 2] te zetten en daarmee de verkoper van de problemen te ontlasten. Hierbij vond verdachte het niet vreemd dat steeds dezelfde kopers terugkwamen, het was juist vreemder geweest op het moment dat het een wildvreemde zou zijn die geen verstand heeft van vennootschappen. Om die reden heeft verdachte veelal geen vragen gesteld over het doel van de koper met de B.V., want verdachte wist al dat dit was om de boel administratief af te ronden.

Uit het dossier is gebleken dat onderzoek op internet naar [medeverdachte 1], [medeverdachte 3] en [medeverdachte 2] heeft uitgewezen dat voor een ieder op eenvoudige wijze was vast te stellen dat deze personen al langere tijd in verband konden worden gebracht met meerdere faillissementen.

Bij de FIOD en ter zitting heeft verdachte verklaard welk onderzoek hij heeft verricht voordat hij overging tot het passeren van de akte. Nadat een dossier is aangemaakt keek verdachte of de B.V. wel bestond, wanneer deze was opgericht en wat het geplaatst kapitaal was. De identiteit van de verkoper werd geverifieerd aan de hand van legitimatie en hij werd in het GBA opgezocht om te kijken of hij woonde op het adres dat hij had opgegeven. Ook werd gekeken naar de jaarrekeningen die bij de Kamer van Koophandel waren gedeponneerd. Soms werden vennootschappen gegoogeld, maar dat gebeurde niet structureel, alleen als daar aanleiding toe was. De zaken van [medeverdachte 1] gaven verdachte minder reden om verder te kijken, omdat hij hem kende. Ook deed verdachte geen verder onderzoek naar de kopers die door [medeverdachte 1] werden aangeleverd, omdat ze door [medeverdachte 1] werden aangeleverd en verdachte uit ervaring wist dat er niets mis was met de zaken van [medeverdachte 1]. Het feit dat deze door [medeverdachte 1] werden aangeleverd schepte juist een bepaald vertrouwen, aldus verdachte.

[Medeverdachte 3] heeft bij de FIOD verklaard dat hij zich bij de notaris wel eens heeft gelegitimeerd en dat als hij later nog eens bij die notaris terugkwam voor een aandelenoverdracht hij zich niet meer hoefde te legitimeren. Ook [medeverdachte 1] bevestigt dat verdachte hem nooit vragen heeft gesteld en dat verdachte soms vragen stelde aan de koper als het bijvoorbeeld een tijd geleden was dat deze zich bij verdachte had gelegitimeerd. Verdachte was op de hoogte van

[medeverdachte 1] rol, aldus [medeverdachte 1], en van de rollen van de kopers en tevens wist verdachte dat er schulden in de B.V. zaten.

De rechtbank overweegt dat er aanleiding bestond om ten aanzien van de betrokkenen bij de onderhavige transacties een verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten. Er was immers in een korte periode telkens sprake van dezelfde koper(s) die veelal door dezelfde tussenpersoon werden aangebracht en die beiden in verband konden worden gebracht met meerdere faillissementen. Daarnaast werden de rechtspersonen in de meeste gevallen voor 1 euro overgenomen, terwijl geen administratie voorhanden was aan de hand waarvan die koopsom kon worden beoordeeld, en hadden ze steeds andere doelomschrijvingen die niet pasten bij de beroepsuitoefening van de koper(s), die bovendien niet steeds woonachtig waren in het werkgebied van de notaris.

Verdachte onderkent dat verscherpt cliëntenonderzoek noodzakelijk was, maar heeft verklaard dat hij telkens aan die verplichting heeft voldaan. Het strafdossier bevat naar het oordeel van de rechtbank onvoldoende aanknopingspunten om te kunnen vaststellen dat verdachte geen verscherpt cliëntenonderzoek heeft uitgevoerd. Het dossier bevat immers onvoldoende concrete informatie - bijvoorbeeld uit de notarisdossiers - over welk onderzoek er door verdachte wel, en welk onderzoek er door verdachte niet is uitgevoerd dat wel uitgevoerd had moeten worden. Nu niet kan worden bewezen dat verdachte geen verscherpt cliëntenonderzoek heeft verricht zal hij van feit 2 worden vrijgesproken.

4.4.2. Het oordeel over feit 3

Op grond van artikel 16 van de Wwft (oud), is een instelling verplicht om een transactie onverwijld nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden, aan het Meldpunt ongebruikelijke transacties te melden. Onverwijld houdt in dat zo snel als mogelijk moet worden gemeld nadat een voldoende zorgvuldige afweging is gemaakt of een transactie als ongebruikelijk moet worden beschouwd. In de formulering van deze verplichting wordt rekening gehouden met de situatie dat de instelling eerst na langere tijd het ongebruikelijke karakter van een transactie ontdekt. Het is immers voorstelbaar dat naar aanleiding van een reeks aan transacties van een bepaalde cliënt de instelling tot het vermoeden komt dat de handelwijze van de cliënt mogelijk samenhangt met witwassen of het financieren van terrorisme. Pas dan zal de eerder verrichte transactie ook in een ander daglicht komen te staan, en moet vervolgens alsnog onverwijld worden gemeld.

Instelling in de zin van de Wwft

De eerste vraag die voorligt is, wie is aan te merken als 'instelling' in de zin van de Wwft: verdachte (waarvan is uitgegaan in het onder 3 primair tenlastegelegde), dan wel de rechtspersoon Notariële Diensten Bewind & Executele (hierna: N.D.B.E. B.V.) (zoals subsidiair tenlastegelegd).

In artikel 1 van de Wwft (oud) wordt onder instelling onder meer verstaan de natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap die als notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris zelfstandig onafhankelijk advies geeft of bijstand verleent in een aantal specifieke situaties. Verdachte was in loondienst bij N.D.B.E. B.V. en dus niet zelfstandig; hij kan reeds daarom niet worden aangemerkt als een instelling. Om die reden wordt verdachte vrijgesproken van het onder 3 primair tenlastegelegde.

De tweede vraag die voorligt, is of zijn werkgever N.D.B.E. B.V. in het kader van de werkzaamheden die verdachte als notaris verrichtte bij de aandelenoverdrachten kan worden aangemerkt als een 'instelling' in de zin van de Wwft. Waren die werkzaamheden, gezien de aard en toestand van de vennootschappen waarvan de aandelen werden overgedragen, zo'n specifieke situatie als bedoeld in artikel 1 van de Wwft (oud)?

Uit artikel 1, eerste lid, onderdeel a, subonderdeel 12, onder d van de Wwft (oud) zoals deze luidde tot 1 april 2016 volgt dat een (kandidaat-)notaris een 'instelling' is als deze advies geeft of bijstand verleent bij het aan- of verkopen van een onderneming of het overnemen van een onderneming. Op 1 april 2016 is dit artikel in die zin gewijzigd dat aan dit artikel is toegevoegd dat een (kandidaat-)notaris een instelling is als deze advies geeft of bijstand verleent bij het aan- of verkopen van *aandelen* in een onderneming. In de Memorie van Toelichting is over deze toevoeging het volgende opgenomen:

"Ook wordt voorgesteld om naast aan- of verkopen ook de aandelenoverdracht expliciet te benoemen en om niet meer alleen te verwijzen naar een onderneming, maar om een uitgebreidere beschrijving te gebruiken, geënt op de beschrijving die ook in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, subonderdeel 12, onder c wordt gebruikt: ondernemingen, vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Het al dan niet drijven van een onderneming is daardoor niet meer in alle gevallen een bepalend element. Dat is bijvoorbeeld relevant bij vastgoedvennootschappen, die vaak als belegging worden gehouden en die niet altijd zelfstandig een onderneming drijven."^[1]

De transacties waarop de beschuldigingen zien betreffen de volgende aandelenoverdrachten:

- CIS Litem B.V. op 4 februari 2010 en op 2 november 2010;
- Secuur Dienstverlening B.V. op 6 januari 2011;
- Achterhoek Steigerhout B.V. op 12 juni 2015;
- [naam BV] op 29 januari 2016;
- CH Daksystemen B.V. op 5 februari 2016.

De rechtbank gaat bij de beantwoording van de tweede vraag uit van de wetstekst zoals deze luidde tot 1 april 2016, omdat

de tenlastegelegde transacties allemaal voor 1 april 2016 hebben plaatsgevonden. Bij de tenlastegelegde transacties ging het telkens om aandelenoverdrachten waarbij honderd procent van de aandelen in de onderneming werden overgedragen aan een ander en waarbij telkens sprake was van een bestuurswissel. Bovendien hadden in de vennootschappen activiteiten plaatsgevonden en konden opnieuw activiteiten worden ondernomen; de vennootschappen moesten in ieder geval nog worden afgewikkeld. Gebleken is dat dit laatste enige tijd na de aandelenoverdrachten ook plaatsvond door een faillissement of een ontbinding. Ten tijde van de aandelenoverdrachten waren het dus nog steeds 'ondernemingen'. Naar het oordeel van de rechtbank werden bij bovengenoemde transacties met het overdragen van alle aandelen dus ondernemingen overgedragen. Mede gelet op de toelichting van de wetgever vallen bovengenoemde aandelenoverdrachten daarom ook onder de omschrijving onder d vóór 1 april 2016. Dat een 'aandelenoverdracht' nog niet expliciet was opgenomen, doet daar niet aan af. Bij deze werkzaamheden is N.D.B.E. B.V. zodoende aan te merken als een instelling in de zin van de Wwft.

Meldplicht

In artikel 15, eerste lid (<https://www.navigators.nl/document/openCitation/idd1ea41461880116fcb9f7399a5ac3bc>), van de Wwft (oud) is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur indicatoren worden vastgesteld aan de hand waarvan wordt beoordeeld of een transactie wordt aangemerkt als een ongebruikelijke transactie. De verplichting tot het doen van een melding als bedoeld in artikel 16 van de Wwft (oud) bestaat niet alleen wanneer er concrete aanwijzingen zijn dat sprake is van witwassen of het financieren van terrorisme. Artikel 16 van de Wwft (oud) heeft een (veel) ruimere strekking: iedere ongebruikelijke transactie moet worden gemeld. Zoals blijkt uit de Indicatorenlijst is daarvan reeds sprake als er aanleiding is te veronderstellen dat de transactie verband kan houden met witwassen of financiering van terrorisme. Daarvoor is een vermoeden reeds voldoende.

In de bijlage behorende bij het uitvoeringsbesluit bij de Wwft staat aangegeven dat vermoedelijke witwastransacties transacties zijn waarbij de meldingsplichtige aanleiding heeft om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen. Hierbij gaat het om gevallen waarin de beroepsbeoefenaar vermoedt dat er iets niet in orde is met betrekking tot de transactie. Als hulpmiddel bij deze subjectieve indicator is een aantal richtlijnen opgesteld waarin situaties worden beschreven waarin de beroepsbeoefenaar alert dient te zijn op witwassen. Aan de hand van de op dat moment bekende feiten en omstandigheden dient de beroepsbeoefenaar te beoordelen, of er aanleiding is om te veronderstellen dat de transactie verband kan houden met witwassen en melding gedaan dient te worden bij het meldpunt. Indien één van deze situaties zich voordoet, leidt dat niet automatisch tot de verplichting om te melden: het betreft aandachtspunten ter bewustwording van de mogelijkheid dat er wordt witgewassen. Als meerdere van de genoemde voorbeelden van toepassing zijn, kan dat wel een belangrijke aanwijzing zijn dat er sprake is van een ongebruikelijke transactie.

Het Bureau Financieel Toezicht (hierna: BFT) heeft in deze zaak ten aanzien van drie van de tenlastegelegde aandelenoverdrachten een analyse gemaakt en heeft de volgende subjectieve indicatoren genoemd.

Aandelen Achterhoek Steigerhout B.V. overgedragen op 12 juni 2015 voor 1 euro via [medeverdachte 1] aan [medeverdachte 2] bij waarnemend notaris [medeverdachte 4] (hierna: [medeverdachte 4]).

- D2: Transacties die door hun omvang, aard, frequentie of uitvoering ongebruikelijk zijn;
- D5: in een korte periode wordt een goed meerdere keren verhandeld;
- D10: Client verzoekt instelling mee te werken aan vermoedelijk paulianeuze transactie;
- D12: Transactie sluit niet aan bij het sociaal economisch profiel of leeftijd van de natuurlijke persoon of economisch profiel van de onderneming;
- D13: Dezelfde partijen verschijnen meerdere malen in verschillende transacties in een korte periode;
- E2: Aan- of verkopen tegen prijzen die beduidend afwijken van de marktprijzen;
- F3: De cliënt wenst een rechtspersoon of vennootschap op te richten of over te nemen met een twijfelachtige doelomschrijving of een doelomschrijving die geen relatie met diens normale beroep of bedrijfsuitoefening of diens overige activiteiten lijkt te hebben, dan wel met een doelomschrijving ter uitvoering waarvan een vergunning noodzakelijk is, terwijl daarvoor geen voor de instelling acceptabele verklaring gegeven kan worden;
- I1: De cliënt is niet woonachtig of werkzaam in het werkgebied van de betreffende notaris en behoort niet tot de cliëntenkring van de betreffende notaris, maakt gebruik van een de betreffende notaris onbekende tussenpersoon of schakelt de betreffende notaris in voor een dienst waarvoor een notaris uit de regio van een cliënt ingeschakeld had kunnen worden, een en ander terwijl daarvoor geen door de notaris acceptabele verklaring kan worden gegeven, bijvoorbeeld een specifieke expertise of deskundigheid;
- I2: cliënt is mogelijk een katvanger (een katvanger is een persoon die in de akte net als een stroman optreedt onder eigen naam).

Aandelen [naam BV] overgedragen op 29 januari 2016 voor 1 euro via [medeverdachte 1] aan [medeverdachte 2] bij kandidaat-notaris [naam 1], als waarnemer voor [medeverdachte 4].

- D2: Transacties die door hun omvang, aard, frequentie of uitvoering ongebruikelijk zijn;
- D10: Client verzoekt instelling mee te werken aan vermoedelijk paulianeuze transactie;
- D12: Transactie sluit niet aan bij het sociaal economisch profiel of leeftijd van de natuurlijke persoon of

- economisch profiel van de onderneming;
- D13: Dezelfde partijen verschijnen meerdere malen in verschillende transacties in een korte periode;
- E2: Aan- of verkopen tegen prijzen die beduidend afwijken van de marktprijzen;
- F3: De cliënt wenst een rechtspersoon of vennootschap op te richten of over te nemen met een twijfelachtige doelomschrijving of een doelomschrijving die geen relatie met diens normale beroep of bedrijfsuitoefening of diens overige activiteiten lijkt te hebben, dan wel met een doelomschrijving ter uitvoering waarvan een vergunning noodzakelijk is, terwijl daarvoor geen voor de instelling acceptabele verklaring gegeven kan worden;
- I1: De cliënt is niet woonachtig of werkzaam in het werkgebied van de betreffende notaris en behoort niet tot de cliëntenkring van de betreffende notaris, maakt gebruik van een de betreffende notaris onbekende tussenpersoon of schakelt de betreffende notaris in voor een dienst waarvoor een notaris uit de regio van een cliënt ingeschakeld had kunnen worden, een en ander terwijl daarvoor geen door de notaris acceptabele verklaring kan worden gegeven, bijvoorbeeld een specifieke expertise of deskundigheid;
- I2: cliënt is mogelijk een katvanger (een katvanger is een persoon die in de akte net als een stroman optreedt onder eigen naam).

Aandelen CH Daksystemen B.V. overgedragen op 5 februari 2016 voor 1 euro via [medeverdachte 1] aan [medeverdachte 2] bij waarnemend notaris [medeverdachte 4].

- D2: Transacties die door hun omvang, aard, frequentie of uitvoering ongebruikelijk zijn;
- D12: Transactie sluit niet aan bij het sociaal economisch profiel of leeftijd van de natuurlijke persoon of economisch profiel van de onderneming;
- D13: Dezelfde partijen verschijnen meerdere malen in verschillende transacties in een korte periode;
- E2: Aan- of verkopen tegen prijzen die beduidend afwijken van de marktprijzen;
- F3: De cliënt wenst een rechtspersoon of vennootschap op te richten of over te nemen met een twijfelachtige doelomschrijving of een doelomschrijving die geen relatie met diens normale beroep of bedrijfsuitoefening of diens overige activiteiten lijkt te hebben, dan wel met een doelomschrijving ter uitvoering waarvan een vergunning noodzakelijk is, terwijl daarvoor geen voor de instelling acceptabele verklaring gegeven kan worden;
- I1: De cliënt is niet woonachtig of werkzaam in het werkgebied van de betreffende notaris en behoort niet tot de cliëntenkring van de betreffende notaris, maakt gebruik van een de betreffende notaris onbekende tussenpersoon of schakelt de betreffende notaris in voor een dienst waarvoor een notaris uit de regio van een cliënt ingeschakeld had kunnen worden, een en ander terwijl daarvoor geen door de notaris acceptabele verklaring kan worden gegeven, bijvoorbeeld een specifieke expertise of deskundigheid;
- I2: cliënt is mogelijk een katvanger (een katvanger is een persoon die in de akte net als een stroman optreedt onder eigen naam).

Het dossier bevat voor de overige tenlastegelegde aandelenoverdrachten van de rechtspersonen CIS Limitem B.V. en Secuur Dienstverlening B.V. weliswaar geen analyse die is opgemaakt door het BFT, maar de rechtbank ziet ten aanzien van de aandelenoverdrachten van deze rechtspersonen zodanige parallellen met de geanalyseerde aandelenoverdrachten, dat zij tot de conclusie komt dat ook voor de aandelenoverdrachten van deze B.V.'s de eerder genoemde subjectieve indicatoren gelden. Zij overweegt hierover nog het volgende.

- De aandelen van CIS Limitem B.V. zijn op 2 november 2010 via [medeverdachte 1] voor 1 euro met overname van schulden overgedragen aan [medeverdachte 3] bij waarnemend notaris [medeverdachte 4]. De daaraan voorafgaande overdracht van de aandelen op 4 februari 2010 aan [medeverdachte 5] laat de rechtbank buiten beschouwing, omdat een eventueel strafbaar feit ten aanzien van deze overdracht ingevolge artikel 70 Sr jo artikel 72 Sr is verjaard.
- De aandelen van Secuur Dienstverlening B.V. zijn op 6 januari 2011 via [medeverdachte 1] overgedragen voor 1 euro met overname van schulden aan [medeverdachte 3] bij waarnemend notaris [medeverdachte 4].

Bij bovenstaande aandelenoverdrachten waren dezelfde (tussen)personen betrokken als bij de geanalyseerde aandelenoverdrachten. Op deze aandelenoverdrachten zijn de eerder genoemde subjectieve indicatoren D2, D13, E2, F3, I1 en I2 van toepassing.

Uit het dossier en de bovengenoemde transacties volgt naar het oordeel van de rechtbank dat sprake was van een patroon, zoals verdachte ook zelf heeft verklaard. Een patroon omdat steeds dezelfde koper/katvanger/stroman via dezelfde tussenpersoon, soms in een korte periode, aandelen van noodlijdende vennootschappen overneemt, waarbij steeds sprake is van verschillende branches, tegen een bedrag van 1 euro en veelal met overname van schulden, terwijl niet voldoende administratie aanwezig was om die koopsom te kunnen beoordelen.

Voornoemde combinatie van subjectieve indicatoren en omstandigheden, in onderling verband en samenhang beschouwd, vormen naar het oordeel van de rechtbank grond om te veronderstellen dat de transacties verband kunnen houden met witwassen. Ondanks deze indicatoren heeft N.D.B.E. B.V. geen aanleiding gezien melding te maken van de ongebruikelijke transacties, ook niet met terugwerkende kracht. Op grond van de Wwft bestond echter wel de plicht om van deze transacties melding te maken bij de Financiële inlichtingen eenheid. N.D.B.E. B.V. heeft dit nagelaten, terwijl zij daartoe wel gehouden was op grond van artikel 16 van de Wwft (oud). N.D.B.E. B.V. had niet alleen de transacties op zichzelf als

ongebruikelijk moeten aanmerken op het moment dat de transacties werden verricht. Ook achteraf had het patroon moeten opvallen en had N.D.B.E. B.V. alsnog melding moeten doen van de voorgaande transacties.

Feitelijk leidinggeven

Uit het dossier en de verklaringen van verdachte en [medeverdachte 4] (die ook kandidaat-notaris was en als waarnemer optrad op het vacante kantoor van [naam 2]), is gebleken dat verdachte de sectie ondernemingsrecht op het kantoor van N.D.B.E. B.V. leidde en dat het eerste contact ten aanzien van de aandelenoverdrachten met verdachte was, dat hij de dossiers van A tot Z verzorgde en het nodige onderzoek verrichtte en dat [medeverdachte 4] pas in beeld kwam om als eindverantwoordelijke de aktes te passeren en dat deze daarbij afging op hetgeen verdachte had onderzocht en daarop vertrouwde. Naar het oordeel van de rechtbank heeft verdachte dan ook feitelijk leiding gegeven aan de verboden gedragingen van N.D.B.E. B.V.

Gelet op de data dat de eerste aandelenoverdracht (2 november 2010) en laatste aandelenoverdracht (5 februari 2016) hebben plaatsgevonden, wordt de bewezenverklarde periode aangepast.

5. Bewezenverklaring

De rechtbank acht op grond van de in bijlage II opgenomen bewijsmiddelen bewezen dat
ten aanzien van feit 3, subsidiair:

Notariële Diensten Bewind & Executele (N.D.B.E. B.V.) in de periode van 2 november 2010 tot en met 5 februari 2016, te Bunnik telkens als notariskantoor zelfstandig onafhankelijk beroeps- of bedrijfsmatig adviezen heeft gegeven of bijstand heeft verleend, bij het geheel aan- of verkopen dan wel overnemen van een onderneming voor zover daardoor een persoon die niet als uiteindelijk belanghebbende van die onderneming kwalificeerde, uiteindelijk belanghebbende van die onderneming wordt (geldend van 1 januari 2013 tot en met 1 april 2016) en telkens opzettelijk in strijd met de verplichting, geformuleerd in artikel 16 Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme verrichte of voorgenomen ongebruikelijk transacties niet of niet onverwijld nadat het ongebruikelijke karakter van de (voorgenomen) transacties bekend is geworden heeft gemeld aan de Financiële inlichtingen eenheid, immers heeft Notariële Diensten Bewind & Executele (N.D.B.E. B.V.) telkens opzettelijk geen onverwijld melding gedaan van de aandelenoverdracht van de ondernemingen Achterhoek Steigerhout B.V., [naam BV] en CH Daksystemen B.V., CIS Limitem B.V. en Secuur Dienstverlening B.V. aan welke bovenomschreven verboden gedragingen verdachte feitelijke leiding heeft gegeven. Voor zover in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten staan, zijn deze verbeterd. Verdachte is hierdoor niet in de verdediging geschaad.

6. De strafbaarheid van het feit

Het bewezen geachte feit is volgens de wet strafbaar. Het bestaan van een rechtvaardigingsgrond is niet aannemelijk geworden.

7. De strafbaarheid van verdachte

Er is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van verdachte uitsluit. Verdachte is dan ook strafbaar.

8. Motivering van de straffen

8.1. De eis van de officier van justitie

De officier van justitie heeft gevorderd dat verdachte voor de feiten 1, 2 primair en 3 primair moet worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 24 maanden met aftrek van voorarrest.

8.2. Het standpunt van de verdediging

De verdediging heeft verzocht de strafeis te matigen, gelet op de straffen die in soortgelijke zaken zijn opgelegd, waarbij ook rekening moet worden gehouden met het feit dat verdachte geen strafblad heeft, dat verdachte door deze zaak zijn werk is verloren en het nog maar de vraag is of hij ooit nog aan het werk kan in het notariaat. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de overschrijding van de redelijke termijn van bijna een jaar wat verdisconteerd moet worden in de strafmaat. Al met al kan worden volstaan met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf die gelijk is aan de duur van het voorarrest.

8.3. Het oordeel van de rechtbank

De hierna te noemen strafoplegging is in overeenstemming met de ernst van het bewezen geachte, de omstandigheden waaronder dit is begaan en de persoon van verdachte, zoals daarvan ter terechtzitting is gebleken.

De rechtbank heeft bij de keuze tot het opleggen van de straffen en bij de vaststelling van de duur daarvan in het bijzonder het volgende laten meewegen. Verdachte heeft als feitelijk leidinggever bij het notariskantoor waar hij werkzaam was nagelaten om vijf ongebruikelijke transacties als bedoeld in de Wwft te melden bij het daartoe bestemde meldpunt. Hij heeft door zijn handelen de overheid de mogelijkheid ontnomen om zicht te krijgen op geldstromen die kunnen duiden op

criminaliteit en om in het verlengde daarvan maatregelen te nemen om witwassen van opbrengsten uit misdrijven tegen te gaan, teneinde de integriteit van het financiële en economische stelsel te waarborgen. Notarissen hebben in dit kader een belangrijke rol als poortwachter. De rechtbank rekent verdachte deze feiten daarom zwaar aan.

Uit het strafblad van verdachte van 24 januari 2019 is gebleken dat hij zich niet eerder heeft schuldig gemaakt aan soortgelijke strafbare feiten.

Bij de straftoemeting heeft de rechtbank ook het tijdsverloop van het strafproces in aanmerking genomen. Als uitgangspunt geldt dat binnen een termijn van twee jaar na aanvang van de redelijke termijn vonnis dient te worden gewezen. In de onderhavige zaak gaat de rechtbank uit van het moment waarop verdachte is aangehouden en in verzekering is gesteld als het moment dat de redelijke termijn is aangevangen, te weten 14 juni 2016. Tussen die datum en de datum van het vonnis – 27 mei 2019 – ligt een periode die de redelijke termijn met ruim 11 maanden overschrijdt. Deze overschrijding is niet te wijten aan enig handelen van de verdediging. Daarom zal de rechtbank de straf overeenkomstig vaste jurisprudentie matigen.

Bij het bepalen van de strafmaat is ook gekeken naar straffen die in vergelijkbare zaken zijn opgelegd en is rekening gehouden met ingrijpende gevolgen die deze zaak voor verdachte heeft gehad, zowel zakelijk als privé. Hij is immers zijn baan kwijt en de kans dat hij nog als (kandidaat-) notaris aan de slag kan schat de rechtbank in als klein.

De rechtbank komt tot een beduidend lagere straf dan door de officier van justitie geëist. Dat is mede ingegeven door een beperktere bewezenverklaring. Alles afwegend vindt de rechtbank dat het bewezenverklaarde zo ernstig is dat een onvoorwaardelijke gevangenisstraf in beginsel aangewezen is. De rechtbank ziet echter, gelet op de overschrijding van de redelijke termijn en de hiervoor omschreven ingrijpende gevolgen van de hele kwestie voor verdachte, redenen om hiervan af te wijken en verdachte te veroordelen tot een taakstraf van 240 uur en een voorwaardelijke gevangenisstraf van 3 maanden.

9. Toepasselijke wettelijke voorschriften

De op te leggen straffen zijn gegrond op de artikelen 14a, 14b, 14c, 22c, 22d, 51 en 57 van het Wetboek van Strafrecht, de artikelen 1, 2 en 6 van de Wet op de economische delicten en artikel 16 van de Wwft.

Deze wettelijke voorschriften zijn van toepassing zoals geldend ten tijde van het bewezen geachte.

10. Beslissing

De rechtbank komt op grond van het voorgaande tot de volgende beslissing.

Verklaart de dagvaarding ten aanzien van het onder feit 1 ten laste gelegde partieel nietig.

Verklaart het onder feit 1, feit 2 en feit 3 primair ten laste gelegde niet bewezen en spreekt verdachte daarvan vrij.

Verklaart bewezen dat verdachte het onder feit 3 subsidiair ten laste gelegde heeft begaan zoals hiervoor in rubriek 5 is vermeld.

Verklaart niet bewezen wat aan verdachte meer of anders is ten laste gelegd dan hiervoor is bewezen verklaard en spreekt verdachte daarvan vrij.

Het bewezen verklaarde levert op:

ten aanzien van feit 3, subsidiair:

feitelijk leiding geven aan opzettelijke overtreding van een voorschrift, gesteld bij artikel 16 van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, gepleegd door een rechtspersoon, meermalen gepleegd.

Verklaart het bewezene strafbaar.

Verklaart verdachte, *[verdachte]*, daarvoor strafbaar.

Veroordeelt verdachte tot een *gevangenisstraf van 3 (drie) maanden*.

Beveelt dat deze straf *niet* zal worden ten uitvoer gelegd, tenzij later anders wordt gelast.

Stelt daarbij een proeftijd van 2 (twee) jaren vast.

De tenuitvoerlegging kan worden gelast indien veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd aan een strafbaar feit schuldig maakt.

Veroordeelt verdachte voorts tot een *taakstraf* bestaande uit het verrichten van onbetaalde arbeid van 240 (*tweehonderdveertig*) uren, met bevel, voor het geval dat de verdachte de taakstraf niet naar behoren heeft verricht, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast van 120 (honderdtwintig) dagen, en met bevel dat de tijd die door verdachte vóór de tenuitvoerlegging van deze uitspraak in verzekering en voorlopige hechtenis is doorgebracht, bij de uitvoering van deze straf geheel in mindering zal worden gebracht naar de maatstaf van 2 uren per dag.

Dit vonnis is gewezen door mr. B. Vogel, voorzitter, mrs. M.J.E. Geradts en A.C.J. Klaver, rechters, in tegenwoordigheid van mr. L.S. Janse van Mantgem, griffier, en uitgesproken op de openbare terechtzitting van deze rechtbank van 27 mei 2019.

Voetnoten

[1.]

[Kamerstukken II 2014-2015, 34198, nr. 3 \(MvT\).](#)

